

nieuwe boeken, verslagen e.d.

De Kerkuil

In de monografie van de Kerkuil ligt het accent op de broedbiologie en de prooidieren. Onder vermelding van al te veel details wordt een zo volledig mogelijk beeld van de Kerkuil gegeven. De gegevens zijn afkomstig uit eigen onderzoek, aangevuld met die uit de literatuur (Sparks & Soper, Braaksma, De Bruijn).

Het onderzoeksgebied van de auteur omvat weliswaar de gehele provincie Friesland, maar is geconcentreerd op Beetsterzwaag en omgeving, waar de schrijver gedurende een jaar van dag tot dag een broedpaar heeft bestudeerd. De, vaak unieke, illustraties zijn voor het grootste deel afkomstig uit dit onderzoek. In de hoofdstukken over de oorzaken van de achteruitgang van de Kerkuil en de beschermingsmogelijkheden hoopt de auteur iedereen te kunnen overtuigen, dat er wat gedaan moet worden om deze mooie vogel voor ons land te behouden. Opvallend is dat, evenals bij de Bosuil, een zeer hoog percentage van de doodgevonden dieren slachtoffer van het verkeer is geworden. Bovendien wordt sterk aangedrongen op strenge maatregelen tegen moedwillige vervolging. Nog steeds blijkt het dat er enorm veel uilen clandestien worden geprepareerd om als opgezette vogel bij iemand in de huiskamer te pronken.

Het boek moet als een waardevolle aanwinst worden beschouwd om de kennis van de Kerkuil te verrijken.

Johan de Jong: De Kerkuil. 77 bladzijden, 103 afbeeldingen (1983). Reeks Kosmos Vogelmonografieën. Uitg. Kosmos, Utrecht/Antwerpen. Prijs f 25,—.

De Bosuil

De auteur van dit nieuw verschenen boek in de reeks Kosmos Vogelmonografieën over de Bosuil heeft zich jarenlang verdiept in het gedrag van de Bosuil. Het maakte zelfs deel uit van zijn doctoraal-onderzoek. Uitvoerig worden beschreven: de verspreiding, de lichaamsbouw, de zintuigen, de geluiden, de jacht en de ontwikkeling van ei tot volwassen Bosuil. Vrijwel het gehele jaar kan men de Bosuil horen en de soort wordt als de meest muzikale uil ter wereld beschouwd. Hoe groot de invloed van de mens bij de doodsoorzaken van de Bosuil is geworden blijkt uit het feit dat van 353 teruggemelde geringde Bosuilen méér dan 60 % door niet-natuurlijke oorzaken het leven verloren en dat, ondanks het feit dat uilen nooit tot het jachtwild behoorden, bijna evenveel dieren door het geweer het leven verloren als door predatie, zo schrijft de auteur.

Ook aan de nesthulp wordt de nodige aandacht besteed. Over de prooidieren van de Bosuil hadden wij eigenlijk best wat meer willen weten, dan hetgeen daarover naar voren

is gebracht. Maar misschien zou 'n lange lijst of tabel met soortnamen wat saai zijn geworden in deze levendige, gemakkelijk leesbare monografie.

Johan H. Mooij: De Bosuil. 100 bladzijden, 127 afbeeldingen (1983). Reeks Kosmos Vogelmonografieën. Uitg. Kosmos, Utrecht/Antwerpen. Prijs f 25,—.

De Fuut

Als Wetenschappelijke Mededeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging geeft drs. J.J. Vlug een overzicht van wat er bekend is over de verspreiding, ecologie, voortplanting en het gedrag van de Fuut. Bovendien wordt daarbij een en ander over verwante soorten geschreven.

Veel aandacht is besteed aan het gedrag in het territorium en aan het formeren van kolonies.

Aan de gegevens, die uit het ringonderzoek naar voren zijn gekomen wordt minder aandacht besteed. Daarbij is misschien interessant te melden dat in sommige landen voor het ringen van Futen ovale aluminium ringen worden gebruikt, die minder gemakkelijk van de poten afglijden. Bij het hoofdstuk 'Levensduur en doodsoorzaken' wordt weliswaar gezegd dat de mens de grootste vijand van de Futen is, maar niet dat voor een aantal jaren nog regelmatig door het ministerie vergunningen werden verleend voor het afschieten van doortrekkende Futen, onder andere op de Reeuwijkse Plassen. Voor zover mij bekend is dat thans afgelopen. De auteur verrichtte zeer veel veld- en literatuuronderzoek, maar toch ligt de nadruk van deze bijdrage duidelijk op de etho-ecologie. De derde vogelmonografie in deze serie (na die over de Grutto en de Kemphaan) zal niet de laatste zijn, want andere uitgaven over de Kuifeend, Kluut en uilen in het duingebied zijn in voorbereiding.

J.J. Vlug: De Fuut (*Podiceps cristatus*). 88 bladzijden, 50 figuren van C.M. Vlug-Kempen, T.G. Tuinman & P.J. Zomerdijk. Wetenschappelijke Mededeling KNNV, nummer 160, oktober 1983. Prijs f 12,—, voor leden f 9,50. Te bestellen door overmaking op postgirorekening 13 028 ten name van Bureau KNNV, B. Hoogenboomlaan 24, 1718 BJ Hoogwoud, onder vermelding van het gewenste. Bij de opgegeven prijs zijn de kosten van toezending inbegrepen.

Ik houd van de natuur

Een aantrekkelijk kleurig geïllustreerd boekje voor kinderen vanaf acht jaar over Linea, die in de stad woont en erg van de natuur houdt. Van maand tot maand beschrijft Linea wat er daar te beleven is, welke dieren en bomen er te zien zijn, welke vogels er overwinteren en hoe je ze kunt voeren. Ze vertelt over bloemen, kruiden, brandnetelsoep en vlierbloesem-siroop. Het boekje laat zien dat er om je heen veel meer te beleven is dan je denkt.

Christina Björk: Ik houd van de natuur. Vertaald uit het Zweeds, tekeningen van Lena Anderson, 59 bladzijden (1983). Uitg. Ploegsma, Amsterdam. Prijs f 19,90.

Ontdek de Achterhoek

Na 'Ontdek de Veluwe, het Mergelland, de duinen en Noordwest-Overijssel nu 'Ontdek de Achterhoek'. Een even mooie uitgave als alle vorige uitgaven met een werkelijke beeldige illustratie van Rein (aquarellen planten), Taco (aquarellen insecten) en Chiel Westra (fotografie). Het geeft de Achterhoek weer zoals wij dit deel van ons land graag zouden willen zien. Een sprookjesland van dier en plant. Een prachtig boek, óók voor hen die ná ons komen. De vacantieganger of de oppervlakkig doorreizende van de Achterhoek zal weinig van al dat moois kunnen vinden en er wat teleurgesteld weer vertrekken. Ware het misschien tóch niet beter geweest, als tegenstelling in dit boek, op net zulke indringende wijze de vernielingen en de veranderingen in dit land te hebben weergegeven? Want ook de wijze van vernieling zou voor ons nageslacht evengoed vastgelegd dienen te worden en de lezers er bewuster op wijzen wat en hoe er door vernieling verdwijnt.

Hein Schimmel, Ruud Borman, Gerard Gonggrijp en anderen: Ontdek de Achterhoek. Eindredactie Henk van Halm, 288 bladzijden, rijk geïllustreerd (1983). Voor leden van het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie en 'Natuurmonumenten' was de prijs tot en met 31 december f 59,50. Voor anderen f 75,—.

Vogelschade in groente- en sierteelt

Opnieuw is er een vlugschrift door het ministerie van Landbouw en Visserij verschenen in de serie 'Vlugschrift voor de Landbouw' (nummer 374) en wel over vogelschade in de teelt van groente, bloemen, bloembollen en sierheesters. Vogelschade in de fruitteelt werd afzonderlijk behandeld in vlugschrift nummer 348 (zie 'Het Vogeljaar' 30 (4) : 220).

Dit nieuwe vlugschrift geeft een overzicht van de vogelsoorten die wel eens (het vlugschrift spreekt van 'geregeld') schade veroorzaken in de groente- en sierteelt, de aard van de schade die wordt toegebracht, de wettelijke bepalingen en procedures voor het aanvragen van vergunningen voor bestrijding van vogelsoorten die schade aanrichten, alsmede aanwijzingen om schade te voorkomen of te beperken. Inderdaad voorkomen is beter dan genezen, gaat óók hier op. Omdat het van enorm groot belang is dat men weet met welke vogelsoorten men te doen heeft was het voor de belanghebbende gemakkelijker geweest als hij naar eenvoudige boekjes zou zijn verwezen waaruit hij de naam van de betreffende vogelsoort zou kunnen vaststellen. Over lijsterachtigen wordt vermeld dat ze veel schade kunnen aanrichten in de teelt van besdragende heesters. Het eten van de bessen van die struiken wordt dus als schadelijk ervaren, terwijl toch juist veel mensen die struiken aanschaffen om er in het najaar lijsterachtigen mee van dienst te kunnen zijn. Trouwens Pestvogels kunnen ook veel bessen eten, maar worden niet in dit vlugschrift genoemd. De bij ons uitgezette Fazanten worden op diverse wijzen als schadelijk aangemerkt. In ve-

le gevallen worden Zwarte Kraai, Kauw en Roek in één adem genoemd bij voorkomende schade en de vraag is of de beschikbare gegevens voldoende betrouwbaar zijn. Interessant is dat de Ekster niet als schade-veroorzaker wordt vermeld, ofschoon daarvoor wel eens door jagers gesproken wordt. Een nauwkeurig onderzoek naar eventuele schade door kraaiachtigen zou niet ongewenst zijn.

De vermelding van afweermiddelen en afweermethoden is interessant en vermeldt ook prijzen voor de aanschaf van bepaalde materialen die er bij nodig zijn. Om schade van meeuwen te beperken wordt onder meer aangeraden geschoten meeuwen (gehele jaar beschermd!) met gespreide vleugels op het schade-perceel achter te laten. Het lijstje met telefoonnummers verwijst u naar ambtenaren van Directie Faunabeheer en Staatsbosbeheer.

Het vlugschrift (11 bladzijden, 13 foto's) is verkrijgbaar bij de regionale Consulentenschappen voor de Tuinbouw, het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Directie Faunabeheer, Directie Landbouwkundig Onderzoek, Directie Natuur- en Landschapsbescherming, Plantenziektenkundige Dienst en Landbouwvoorlichtingsdienst.

Boomgaarden-nummer van 'Vögel der Heimat'

Het november-nummer van 'Vögel der Heimat' (54ste jaargang, 1983) is voor een belangrijk deel gewijd aan boomgaarden en is samengesteld door Werner Müller, Zentralstelle für Vogelschutz, 8903 Birmensdorf, Zwitserland. In het tijdschrift van de Verbandes Schweizerischer Vogelschutzvereine staan de volgende artikelen: 'Hochstamm-Äpfel statt Bananen?', 'Die Vogelwelt der Obstgärten', 'De Rotkopfwürger im Wallis', 'Die Aktion Obstgärten des Schweizerisches Landeskomitee für Vogelschutz (SLKV)', 'De Schutz der jurassischen Obstgärten', 'Erhaltung der Vielfalt der Obstsorten', 'Die basellandschaftlichen Obstgärten', 'Obstbaumpflanzungen in der Gemeinde', 'Verschiedene Obstgartentypen der Schweiz'.

De nadruk van dit speciale nummer wordt gelegd op de bescherming van de boomgaardvogelsoorten, waaronder de sterk bedreigde soorten als Hop, Steenuil, Draaihals en Roodkopkluwier.

Nadere inlichtingen bij de redactie: E. Zimmerli, Birkenweg 2, 4800 Zofingen, AG, Zwitserland, 09 41 62 514681.

Spiegel der Natuur

In 1983 startte een nieuwe jaargang van 'Spiegel der Natuur' nadat het blad vorig jaar ter ziele ging. Redactie en medewerkers stelden een reddingsplan op met als voornaamste kenmerken inleveren en een beter blad maken. Als nieuwe uitgever werd de Drukkerij/ Uitgeverij Lakerveld b.v. te 's-Gravenhage gevonden.

'Spiegel der Natuur' kost f 47,50 per jaar (tien nummers). Uitsluitend postabbonementen. Postgiro 5 425 723 ten name van Spiegel der Natuur, 's-Gravenhage. Nadere inlichtingen bij de drukkerij, de heren G.J. Lakerveld of L.C.M. Kalmeijer, 070-643 930, of bij Jan G. van Gelderen, 02269-2530 of 2347 of Cees Laban, 023-319 362 of 072-613 757.

Kennzeichen und Mauser europäischer Singvögel, deel III

Reeds eerder kondigden wij de twee voorafgaande delen aan ('Het Vogeljaar' 29 (2) : 67 & 30 (2) : 111). In dit nieuwe deel worden de 25 vogelsoorten uitgebreid behandeld (Pestvogel, Waterspreeuw, Winterkoning, heggemussen, spotvogels, loofzangers en goudhaantjes). Het is de auteur gelukt om in een geconcentreerde vorm een enorme hoeveelheid informatie bijeen te brengen, zodat iedereen die zich met de kenmerken en de rui van onze Europese zangvogels bezighoudt hier veel aan kan hebben. Van elke soort wordt vermeld: geografische vormen, soort- en ondersoortkenmerken, gegevens over staart en vleugel, vleugellengte, gewicht, broedbiologische gegevens, geslachten, ouderdom, opmerkingen, vragen, bronnen en verwijzing naar literatuur. Veel tekeningen en foto's zijn aan de tekst toegevoegd. Het hoog niveau van deze delen zal ongetwijfeld ook in het volgende deel gehandhaafd blijven. Bub heeft met deze serie voor een waardevolle aanvulling in de hedendaagse ornithologische literatuur gezorgd.

Hans Bub: Kennzeichen und Mauser europäischer Singvögel, 3.Teil. Seidenschwanz, Wasseramsel, Zaunkönig, Braunellen, Spötter, Laubsänger, Goldhähnchen (Bombycillidae, Cincillidae, Troglodytidae, Prunellidae, Sylviidae l). Met medewerking van Siegfried Eck, Paul Herroelen, Klaus Liedel, Winfried Noll, Klaus Storsberg, Raffael Winkler. 200 bladzijden, 72 afbeeldingen (1984). Abhandlungen für Vogel-fang und Vogelberingung. Die Neue Brehm-Bücherei no. 550. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 17,30.

De Levende Natuur

In 1896 verscheen het eerste nummer van 'De Levende Natuur', waarvan E. & J. Heimans, Jac. P. Thijsse en J. Jaspers de redactie voerden. Na de door duizenden betreunde dood van Jac.P. Thijsse in 1945 op tachtigjarige leeftijd bestond de redactie uit J. Heimans, Niko Tinbergen en J. Wilcke. In 1980 besloot de uitgeverij Linders, die het tijdschrift in 1950 van de oorspronkelijke uitgever Versluys had overgenomen, de uitgave te staken, omdat de onderneming niet meer rendabel bleek. Bovendien beëindigde toen eindredacteur Wilcke zijn taak.

De uitgeverij Kosmos heeft nadien de uitgave van het blad overgenomen en onder redactie van Conny Sykora-Hendriks is het tijdschrift nog drie jaar lang verschenen. In 1982 kwam ook daar een einde aan, toen ook deze uitgever er weinig meer in zag.

Maar opnieuw heeft men getracht de traditie van dit blad voort te zetten. Hiertoe hebben het RIN, 'Natuurmonumenten' en de KNNV het initiatief genomen. Terwille van een betere organisatorische opzet is een stichting 'De Levende Natuur' in oprichting. Het zal nu een tijdschrift voor natuurbehoud en natuurbeschermer worden, waarin niet alleen veldbiologische aspecten aan bod komen, maar ook aardwetenschappen, historische geografie van het landschap, natuurbeschermingsedu-

catie en tevens door natuur en landschap geïnspireerde musische uitingen (woordkunst, beeldende kunst, muziek). De artikelen zullen bij voorkeur betrekking hebben op het gebied van Nederland en België.

Er zullen zes nummers per jaar verschijnen van elk 32 bladzijden. Ondanks dat het tijdschrift op niet-commerciële basis zal worden uitgegeven bedraagt een jaarabonnement f 42,50. Nadere Inlichtingen bij de administratie van 'De Levende Natuur', per adres 'Schaep en Burgh', Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland. Redactrice is Vera de Meester — Manger Cats, terwijl overige redactieleden nog niet bekend zijn gemaakt.

Der Bartkauz

Wie zou deze monografie over de Laplanduil beter hebben kunnen schrijven dan de Finse uilenspecialist Heimo Mikkola van het Zoölogisch Instituut van de universiteit van Kuopio, Finland? Deze in het noorden van Europa en Noord-Amerika geheimzinnige bewoner van de taiga heeft zich voornamelijk aangepast aan de vochtige met mosbegroeide sparrenbossen. De gezichtssluier is de grootste van alle uilensoorten en exact rond. Dat duidt op een hoogontwikkelde gehoorzin, die ze met andere uilensoorten in het geslacht *Strix* gemeen hebben. Ofschoon het één der grootste uilensoorten is bestaat het voedsel voornamelijk uit kleine zoogdieren, zoals muizen en spitsmuizen. Tijdens de broedtijd jaagt alleen het mannetje. Ze maken in de regel gebruik van oude nesten van Havik, Buizerd en zelfs Steenarend. De auteur bestudeerde tien jaar lang deze soort in Finland, terwijl een omvangrijke hoeveelheid literatuur voor deze monografie werd doorgenomen.

Heimo Mikkola: Der Bartkauz. 124 bladzijden, 68 afbeeldingen, 32 tabellen (1981). Die Neue Brehm-Bücherei 538. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 18,70.

Die Seeadler

Van de inmiddels overleden afeur is een derde, geheel bewerkte, druk van de monografie over de Zeearend verschenen. De laatste jaren is omvangrijk nieuw informatie-materiaal verkregen, in het bijzonder over de broedbiologie en de populatiedynamiek, evenals over alle ecologische vragen, die verband houden met de bescherming en het behoud van de Zeearend en andere stootvogels. Ook nieuwe illustraties werden aan deze druk toegevoegd.

Wolfgang Fischer: Die Seeadler. 192 bladzijden, 85 afbeeldingen en 1 kleurenplaat. Derde, geheel bewerkte, druk (1982). Die Neue Brehm-Bücherei 221, Berliner Tierpark-Buch Nr. 2. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg-Lutherstadt. Prijs DM 21,30.

Die Sperbergrasmücke

De opvallend getekende borstveren van het mannetje van de Sperbergrasmus gaven de naam aan deze grootste grasmussensoort in Midden-Europa. De auteur bestudeerde vele jaren deze soort in Hongarije. Zijn vele eigen verkregen gegevens zijn samengevat met gevonden literatuurgegevens waardoor een monografie is verkregen, die naar eigen woorden van de auteur nog lang geen aanspraak op volledigheid kan maken. Er staan nog tal-

loze vragen open. Dit boekje behandelt ook de invloeden die de achteruitgang van de Sperwergrasmus veroorzaken en beveelt voor het behoud van deze soort en alle in het zelfde biotoop broedende soorten de bescherming en het behoud van het geschikte landschap daarvoor sterk aan.

Egon Schmidt: Die Sperbergrasmücke. 80 bladzijden, 37 afbeeldingen (1981). Die Neue Brehm-Bücherei 542. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 9,20.

Die Vögel Europas im System der Vögel

In het voorwoord schrijft de auteur: 'De voortdurende navraag naar een gecompliceerde en overzichtelijke lijst van de systematiek der vogels, zoals de reeds lang uitverkochte lijst van G. Niethammer ('Übersicht über die Ordnungen und Familien der Vögel', Bonn 1967) bood, was de belangrijkste reden opnieuw een dergelijke lijst samen te stellen'.

Door middel van afkortingen is het mogelijk geworden om bij de talloze soorten nadere gegevens te vermelden. Bovendien wordt naar 62 verschillende 'noten' verwezen en wordt een uitgebreide literatuurlijst gegeven.

H.E. Wollters: Die Vögel Europas im System der Vögel. 70 bladzijden, 1 afbeelding (1983). Serie: Ornithologische Schriften. Uitg. Biotropic-Verlag, Baden-Baden. Prijs DM 24,90.

Seabirds

Deze complete gids van de zeevogels in de gehele wereld is zowel geschreven als getekend door één en de zelfde man: Peter Harrison. En de manier waarop dit is gedaan dwingt veel waardering af. Deze uitgave werd dan ook gekozen als 'British Birds Book of the Year 1983'. Na een uitgebreide inleiding volgen er 88 platen, waar op niet minder dan 1600 vogels in kleur zijn afgebeeld met vaak goed geslaagde achtergrondkleurtjes, zoals dat voor het eerst in de gids van Heinzl, Fitter & Parslow een succes bleek. Op de kleurenplaten volgen beschrijvingen van 312 zeevogelsoorten, waarbij in tegenstelling tot andere zeevogelgidsen ook de zeeduikers en fuutachtigen worden behandeld. De op zee voorkomende eendensoorten zijn in het kort vermeld en bovendien zwart-wit afgebeeld. In het laatste deel worden 312 verspreidingskaartjes afgebeeld van even zoveel soorten. Doordat het soortnummer met extra grote cijfers is aangeduid levert het zoeken van de afbeelding naar de tekst weinig moeilijkheden op. Voor de beschrijvingen kon nu extra veel ruimte worden gereserveerd, omdat deze niet tegenover de afbeeldingen staan. Uniek is dat bijna elke kleurfase en kleed is afgebeeld. Hier en daar is ook aandacht aan geluiden besteed, ofschoon daarover blijkbaar toch over het algemeen nog lang niet genoeg is aangekend.

De vraag is of dit boek wat betreft formaat en omvang nu wel zo gemakkelijk bruikbaar is als gids in het veld, temeer daar deze gids alle zeevogels uit de gehele wereld omvat en men dus altijd in het veld slechts van een

klein deel van de inhoud gebruik kan maken. Eigenlijk een gids die vogelliefhebbers op elk zeevaardig schip aan boord zouden moeten hebben, maar voor het meenemen op excursie niet zo geschikt.

Peter Harrison: Seabirds, an Identification guide. 448 bladzijden, 88 kleurenplaten, 312 verspreidingskaartjes en vele zwart-wit pentekeningen van de auteur. Voorwoord van Roger Tory Peterson (1983). Croom Helm Ltd., Beckenham, Kent. Prijs £ 15.95.

Eric Hosking's Seabirds

In dit boek werden de mooiste en beste kleurenfoto's van zeevogels ooit gemaakt door Eric Hosking, één van 's werelds vooraanstaande vogelfotografen, afgebeeld. Ronald Lockley, bekend auteur over zeevogels, schreef daarbij de tekst. Afzonderlijk worden behandeld: de zeevogel als een individu, pinguïns, stormvogels, aalscholvers, keerringvogels en franjepoten, jagers, meeuwen en sterns, alken.

Voor het eerst werd hier Eric Hosking's collectie zeevogelfoto's bijeengebracht. Meer dan 120 soorten zijn afgebeeld op 147 foto's, waarvan het grootste deel in kleur. Ook hier ontkomen wij er niet aan, dat ook nestfoto's in bescheiden mate zijn opgenomen. Maar een groot aantal foto's is genomen vanaf de voorplecht van de 'Lindblad Explorer' waarmee hij de Antarctic en Nieuw Zeeland bezocht. Maar ook op de Galapagos Eilanden, aan de Californische kust, op de Seychellen, de Afrikaanse kusten, zowel als aan de Westeuropese kusten werden unieke opnamen van zeevogels gemaakt. Bovendien bevat het boek een foto van de laatste Reuzenalk, die tentoongesteld is in het Icelandic Museum te Reykjavik.

Ronald M. Lockley: Eric Hosking's Seabirds. 159 bladzijden, 122 kleurenfoto's, 25 zwart-wit foto's (1983). Uitg. Croom Helm, London & Canberra. Prijs £ 13.95.

Bijvangst in de muskusrattenbestrijding

Een omvangrijk gestencild verslag over de bijvangsten in de muskusrattenbestrijding vermeldt de vangwijzen en de genoteerde bijvangsten. Hieronder bevonden zich 4703 zoogdieren (voornamelijk Woelrat en Bruine Rat, in totaal 12 soorten), 1901 vissen (vooral voorn en Snoek, in totaal 13 soorten), 572 vogels (waaronder 284 Waterhoentjes, 218 Wilde Eenden, 43 Dodaarsjes, 6 Zwarte Kraaien, 4 Meerkoeten, 3 Waterrallen, 2 Eksters, 2 Vlaamse Gaaien, 1 Blauwe Reiger, 1 Fuut, 1 Mandarijneend, 1 Nonnetje en 1 Roek), in totaal 18 soorten), 253 amfibieën, 96 schaaldieren en 14 Zoetwatermossels. In totaal werden 7539 bijvangsten genoteerd bij de muskusrattenbestrijding, waaronder 48 verschillende diersoorten. Zeven soorten hiervan vallen onder de Vogelwet 1936. Het aantal gevangen vogels dat jaarlijks bij de bestrijding van Muskusratten in Nederland wordt gevangen wordt geschat op 3200 dieren. In de discussie vergelijkt men dit aantal met het jaar

lijke aantal vogels dat aan het verkeer het leven laat.

Voorts wordt verondersteld dat de landelijke populaties van een diersoort niet rechtstreeks door de muskusrattenbestrijding worden bedreigd. Een uitzondering daarop zouden de Dodaarsjes kunnen vormen. Van deze vogelsoort worden jaarlijks naar schatting 240 exemplaren gevangen, terwijl hun populatie-grootte in Nederland in 1973-1977 op 1500 à 2000 broedparen werd geschat (het verslag vermeldt 2000 paar!).

De samensteller schrijft: 'In natuurgebieden waar de Muskusrat wordt bestreden is een goed contact van de muskusrattenbestrijders met de beheerders erg belangrijk. Door het maken van afspraken kunnen bijvangsten voorkomen worden. Een gebied waar dit goed is geregeld, is de Biesbosch'.

J. Leffering: Bijvangsten in de muskusrattenbestrijding. Gestencil, 42 bladzijden, 20 bijlagen, 16 figuren, 19 tabellen (1983). Uitg. ministerie van Landbouw en Visserij, Directie Fauna-beheer, postbus 20 401, 2500 EK 's-Gravenhage, 070-793911.

Zie ook 'Argus' 8 (4) : 18-20.

Boekje over Gierzwaluw

In Zwitserland verscheen de 2e druk van het alleraardigste veelgevraagde boekje 'Mein Vogel' uit het leven van de Gierzwaluw geschreven door Emil Weitnauer, die bekendstaat als gierzwaluw-specialist. Veel van zijn studies verschenen in de loop der jaren in tal van tijdschriften. Maar in dit kleine boekje heeft hij al zijn gegevens samengevat. Sinds 1933 heeft Weitnauer zich in het leven van de Gierzwaluwen verdiept. Gegevens van andere auteurs over de Gierzwaluw heeft hij eerst grondig bestudeerd en ook gecontroleerd voordat hij deze overgenomen heeft. Interessant is ook wat hij over de nachtvluchten en radarwaarnemingen naar voren brengt. Voor de velen die zich de laatste jaren bij onze acties voor de Gierzwaluw hebben aangesloten is het een boekje waarvan zeker kennis moet worden genomen.

Emil Weitnauer-Rüdin: Mein Vogel. Aus dem Leben des Mauerseglers *Apus apus*. 99 bladzijden, 29 afbeeldingen. Tweede druk (1983). Uitg. Basellandschaftlicher Natur- und Vogelschutzverband, Postfach 533, CH-4410 Liestal, Zwitserland. Prijs Zw.fr. 22.— (inclusief verpakking en verzendkosten). Dit bedrag kan per Nederlandse girobetaling overgemaakt worden op Postcheckkonto 40-7891 van bovenstaand adres.

Over de Gierzwaluw verscheen ook het boekje 'Devil Birds'. The Life of the Swift door Derek Bromhall (1980). Uitg. Hutchinson, London en hier en daar verkrijgbaar in de uitverkoop.

Werkgroep Nestkastonderzoek komt met Nieuwsbrief uit

De Sovon Werkgroep Nestkastonderzoek, welke momenteel bestaat uit dr. H. van Balen, B. Blaauw, S. Braaksma, J. Buker, D.A. Jonkers, F. Noppert, C.W. Stam en namens 'Het Vogeljaar' Gijs van Waversveld, werkt sinds 1981 onder auspiciën van het Sovon en hoopt haar doel, het stimuleren en coördineren van ornithologisch veldonderzoek met be-

hulp van nestkasten en kunstnesten, te bereiken door:

- a. adviseren bij het opzetten van nestkastprojecten
- b. stimuleren van onderzoek naar de bezetting van verschillende nestkasttypen
- c. samenstellen van handleiding voor nestkastonderzoek
- d. verzamelen van resultaten van zo veel mogelijk nestkastprojecten
- e. verwerken en publiceren van ontvangen gegevens.

In de afgelopen drie jaar heeft de werkgroep zich vooral beziggehouden met de punten c en d. Bovendien worden jaarstaten en nestkaarten verspreid ter invulling. Men hoopt spoedig een definitief model nestkaart gereed te hebben.

In jaargang 1, nummer 2 van deze nieuwsbrief schrijft verder B. Blaauw over 'Succesvol winterkoningenjaar' en 'Vijftientig jaar onderzoek Kuifmees', S. Braaksma 'Over Kerkuilen en hun broedplaatsen' en een redactioneel stukje over 'Holenbroeders en bestrijdingsmiddelen'.

Nadere inlichtingen bij Bert Blaauw, Larikslaan 12, 7955 AE IJhorst.

Stookolieslachtoffers op Sylt

Op het Duitse Waddenland Sylt werd in de winter 1982/1983 van 2 november 1982 tot 6 april 1983 het aantal stookolieslachtoffers geteld op het strand over een afstand van 56 kilometer. Daarbij werden 31 vogelsoorten gevonden met een totaal van 3041 vogels. Het grootste aantal slachtoffers viel onder de Zwarte Zeeëend (909), Zeekoet (881), Eider-eend (300), Alk (268), Drieteenmeeuw (265) en Zilvermeeuw (82). Op één gedeelte werd bovendien negen weken dagelijks geteld, zodat de wekelijkse tellingen daarmee vergeleken konden worden.

Zie verder 'Seevogel' 4 (4) : VII-IX 'Sylter Ölpestbericht über die Monate November 1982 bis April 1983' door Markus Röslér, Brennestraße 48, 7016 Gerlingen, W.-Duitsland.

Thema-nummer 'Naturopa' over watervogels

No. 44 (1983) van 'Naturopa' het tijdschrift van het 'European Centre for Nature Conservation' van de Raad van Europa, bevat een aantal artikelen over watervogels: Editorial (J. Servat), The fascinating water's edge (F. Pratesi), What a diversity! (P. Géroudet), 'Migration' (P. Neophytou), 'A chance of survival?' (U.N. Glutz von Blotzheim), 'The Wadden Sea' (T. Piersma), 'Waterfowl: past and future' (A. Tamisier), The threats' (F. Lorentz), 'An island (Filfla, Malta) for the birds' (J. Sultana), 'Importance of natural sites' (O.J. Merne) en 'Alcidae' (M. Norderhaug).

Het tijdschrift wordt uitgegeven in de Engelse, Franse, Duitse en Italiaanse taal.

Nadere inlichtingen verkrijgbaar bij de European Information Centre for Nature Conservation of the Council of Europe, BP 431 R6, F-67006 Strasbourg Cedex, Frankrijk, ter attentie van de verantwoordelijke redacteur Hayo H. Hoekstra.